

Agrobiznis vs agrosocijala

Prof. dr Petar Ivanović

"Ustaj, Petre. Dođi da gledaš istoriju", čuo sam kroz san svog đeda koji je laganim koracima nestajao u mraku. Potrčao sam da ga sustignem, da ga mrak potpuno ne proguta. Preskočio sam par koraka do kuhine u kojoj je gorjela vatra i radio televizor. "Đede, je li to istorija?", upitao sam gledajući u mali crno-bijeli televizor, jedva suzdržavajući se da ne zijevnem. "Jeste, Petre. Jeste. Ovaj lijevo je Muhamed Ali, veliki čovjek. Nekada se zvao Kasijus Klej. A ovaj desno je Džordž Forman. Iako je jači, noćas će da padne", lagano je zborio đed, gledajući ostrim pogledom prenos uživo iz Kinšase. Sjećam se da je ovaj desni stalno udarao ovog lijevog, i da je lijevi skakutao sve dok u posljednjoj rundi nije tako snažno dva puta udario desnog, da se ovaj jedva digao sa poda. Sjećam se da su svi na malom, crno-bijelom ekranu bili uzbuđeni, da su oduševljeno vikali i skakali. I dan-danas se sjećam svakog detalja istorije koju sam gledao te prohladne oktobarske noći i đeda koji me naučio da nije važno koliko udaraca primiš ili zadaš - važno je da ostaneš na nogama i pobijediš. Mnogo godina kasnije postao sam ministar poljoprivrede. Pažljivo osluškujem što govore poljoprivredni proizvođači i shvatam da većina ne razmišlja o tome što sami mogu da

urade. Njihova logika počiva na zahtjevima koje treba da ispuni država. "Ministre, ne možemo da obrađujemo zemlju ako nam država ne da sjeme. To je tvoj posao, ministre - da nam obezbijediš sjeme", govorili su jedni. I taman sam počeo da razmišljam o tome kako da nabavim sjeme, kad se iznenada javiše drugi: "Kakvo sjeme!? Ništa bez traktora. Ako nam ne nabaviš traktor, kakav si ti ministar?" I dok su mi misli skakale sa sjemena na traktore, začuh treće: "A što će nam sjeme i traktori ako nemamo vodu da zalivamo? Džaba radimo, ministre, ako ne navodnjavamo." Logično, pomislih. "I da nam otkupiš sve što proizvedemo. Života ti, bi li ti radio ovo što mi radimo ako nam država ne otkupi naše proizvode? A, ministre?", dodadoše četvrti.

Znači, ako obezbijedim sjeme, nabavim traktore, dovedem vodu i otkupim proizvode, podstaknuću razvoj poljoprivrede u Crnoj Gori. Zaista, zar to nije dužnost države i resornog ministra? Ali, odakle mi novac da otkupim poljoprivredne proizvode? Iz budžeta, naravno. A odakle novac budžetu? Od poreza koji plaćaju građani. Pitam se, zašto bi građani plaćali porez da bi ministar njihovim novcem otkupio poljoprivredne proizvode i prodavao ih istim građanima, a oni ponovo plaćali porez? Apsurd. "Ne, ministre, nisi shvatio. Treba da otkupiš sve naše proizvode i da ih izvezeš", šapnu neko. Pa da, ako

I dalje vjerujem da je filozofija agrobiznisa bolja od politike agrosocijale, i da je bolje stvoriti uslove za jednakost prilika, a ne za jednakost rezultata koju obožavaju pristalice "socijalne pravde"

obezbijedim sjeme, nabavim traktore, dovedem vodu i otkupim proizvode, podstaknuću razvoj poljoprivrede i izvoz. Onda će naši građani kupovati tuđe poljoprivredne proizvode, a tuđi će građani kupovati naše poljoprivredne proizvode. Tada ćemo

novac od poreza koji plaćaju naši građani upotrijebiti da otkupimo naše poljoprivredne proizvode koje ćemo prodati tuđim građanima, a od tog novca kupićemo tuđe poljoprivredne proizvode koje ćemo prodati našim građanima, a oni će

ponovo platiti porez. Apsurd na apsurd. Postao sam krivac za sve: mljekari su prospali mljeko, jer su premije za otkup mljeka, iako najveće u regionu, njima bile male. Nijesam bio u pravu jer sam govorio da mora više da se radi, da treba da se živi od rada i prodaje, a ne od subvencija. Nije valjalo kada smo javno ponudili komplekse poljoprivrednog zemljišta da ih neko obrađuje. Bunili su se što smo zaveli red u isplati premija. Još više su se bunili kada smo ukinuli premije onima koji ne rade. A kada sam se usudio da pojedinim medijima objasnim kako izgleda kada govore neistinu, počeli su teški udarci. U međuvremenu, prošle godine otkup mljeka povećan je za više od 11 odsto, a u prva četiri mjeseca ove godine za dodatnih 5,5 odsto, dok je uvoz smanjen za 19,4 odsto. Smanjen je uvoz poljoprivrednih proizvoda, a izvoz bilježi blagi rast. I dalje vjerujem da je filozofija agrobiznisa bolja od politike agrosocijale, i da je bolje stvoriti uslove za jednakost prilika, a ne za jednakost rezultata koju obožavaju pristalice "socijalne pravde". Strpljivo čekam moju rundu i, uz malo sreće, finalni udarac. I često se sjetim prohladne noći kada sam gledao istoriju i đeda koji govori da nije važno koliko udaraca primiš ili zadaš, važno je da ostaneš na nogama i pobijediš.

Autor je ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja Crne Gore